

T.E.

País Valencià

CCOO
federació d'ensenyament

S U P L E M E N T

NÚM. 290 - FEBRER 2008

www.pv.ccoo.es/ensenyament

1691 Las mujeres votan en el estado de Massachusetts. Pierden este derecho en 1780. 1788 Condorcet, reclama en Francia el derecho de las mujeres a la educación, la participación en la política y la posibilidad de ejercer un oficio. 1792 Reino Unido. Mary Wollstonecraft, precursora del movimiento feminista, publica "Vindicación de las mujeres". 1840 Lucrecia Mott sienta las bases de la Equal Rights Association, exigiendo la igualdad de derechos para las mujeres y los negros.

1857 El 8 de marzo, las obreras de la industria textil y de la confección de Nueva York se declaran en huelga para obtener la igualdad de salarios y la reducción de la jornada de trabajo.

1859. Se inicia en Petersburgo un movimiento femenino en Pro de la emancipación de las mujeres. 1862. Suecia. Las mujeres votan en las elecciones municipales. 1865. Louise Otto funda la Asociación general de mujeres alemanas. 1866. John Stuart Mill, reclama en la cámara de los comunes, el derecho de voto para las mujeres. 1868 Reino Unido se crea la Sociedad Nacional pro sufragio femenino.

1869 Estados Unidos. Se funda la Asociación Nacional para el sufragio de las mujeres. El estado de Wyoming concede el derecho de voto a las mujeres a fin de contar con el número de electores requerido para ingresar en la Unión. 1870 Francia y Suecia las mujeres pueden cursar estudios de medicina. 1870 Turquía. Se funda una escuela normal para la formación de maestras y profesoras en escuelas primarias y secundarias de niñas.

1874 Japón Se funda la primera escuela normal para mujeres. 1882 Francia en noviembre se funda una liga por los derechos de la mujer. 1888 Susan B. Anthony crea el consejo Nacional de mujeres. Organizaciones femeninas de Europa y de América del norte fundan en Washington el consejo internacional de mujeres.

1889 Argentina Cecilia Grierson es la primera médica del país y de América latina. **1893 NUEVA ZELANDA. SE CONCEDE A LAS MUJERES EL DERECHO AL VOTO.**

1901 Francia. El diputado socialista René Viviani entabla por primera vez en la Cámara un debate sobre el derecho de las mujeres al voto. Noruega. Las mujeres comienzan a participar de las elecciones municipales. 1903 La feminista inglesa Emmeline Pankhurst organiza la Unión Social y política de las mujeres. 1905 Annie Kenney y Christabel Pankhurst son detenidas en Manchester durante una manifestación feminista.

1906 Finlandia. Las mujeres obtienen el derecho al voto. 1908 Reino Unido se crea la Liga por la libertad de la mujer. Tiene lugar en el Royal Albert Hall una manifestación feminista que luego recorre las calles de Londres hasta Hyde Park. Emmeline y Christabel Pankhurst, así como Flora Dymond, son encarceladas a raíz de una manifestación feminista en Trafalgar Square. **1910 Dinamarca. En el 2º**

congreso internacional de mujeres Socialistas celebrado en Copenhague, Clara Zetkin propone que se declare el 8 de marzo día internacional de la mujer, para conmemorar la huelga de las obreras textiles de Nueva York.

26 de Abril de 1923. Santiago de Chile. La V conferencia internacional de Estados Americanos, aprueba la declaración de los derechos de la mujer. 1925 La escritora Srojini Naldu es elegida presidenta del congreso nacional indio.

1931. España. La Constitucional de la Segunda República concede el derecho de voto a las mujeres.

Especial 8 de Març

Experiències coeducatives

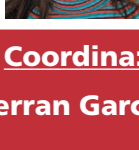
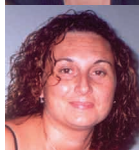
UNITAT
DIDÀCTICA:

les dones Premis
Nobel de Literatura

Sumari

NÚMERO 290 - FEBRER DE 2008

Editorial 8 de Març, continuem avançant Manolo Picó	3
Lleis que ens donen suport. O no? María José Liañes	4
Ens queda molt per a fer Ofèlia Vila	5
UNITAT DIDÀCTICA Les dones Premis Nobel de Literatura (primera part)	6
El treball internivell com a metodologia coeducativa Paula Salom	12
Ressenya Incorporem el lila al currículum educatiu Rosalía Salcedo	12
Experiències coeducatives Xelo Valls	13
La doble presència M.ª Ángeles Gea	14
Moviment sindical 100 anys de la Matança de l'Escola Santa María d'Iquique Ferran Vicent Garcia	15
8 de març. Vesteix el centre de lila	16

Ilocs on pots trobar-nos

COMARCA	TEL.	CORREU ELECTRÒNIC
COMARQUES DEL NORD	96 426 01 52	ensecastello@pv.ccoo.es
CAMP DE MORVEDRE - ALT PALÀNCIA	96 267 47 21	uc1515@pv.ccoo.es
EL CAMP DE TÚRIA	96 278 34 68	ensenyament@pv.ccoo.es
L'HORTA	96 388 21 55	ensenyament@pv.ccoo.es
LA HOYA DE BUÑOL	96 250 03 94	uc1519@pv.ccoo.es
PLANA DE UTIEL - REQUENA	96 230 25 69	uc1519@pv.ccoo.es
LA COSTERA - C. NAVARRÉS	96 228 01 45	uc1517@pv.ccoo.es
LA VALL D'ALBAIDA	96 291 45 04	uc1525@pv.ccoo.es
L'ALCOIÀ - COMTAT	96 554 39 66	uc1502@pv.ccoo.es
LA SAFOR	96 295 41 36	uc1523@pv.ccoo.es
LA RIBERA	96 241 77 95	alzira-ensenyament@pv.ccoo.es
ALACANTÍ	96 598 25 84	epublica-alacanti@pv.ccoo.es eprivada-alacanti@pv.ccoo.es
LA MARINA	96 578 01 72	denia@pv.ccoo.es
ALT VINALOPÓ	96 585 70 07	uc1506@pv.ccoo.es
MITJÀ I VALLS DEL VINALOPÓ	96 580 09 70	uc1507@pv.ccoo.es
BAIX VINALOPÓ	96 538 79 47	uc1507@pv.ccoo.es
VEGA BAIXA	96 667 53 00	enselx@pv.ccoo.es
	96 674 00 65	enseonhueia@pv.ccoo.es
	96 571 14 56	ensetorreveja@pv.ccoo.es
UNIVERSITAT		
VALÈNCIA - ESTUDI GENERAL	96 398 30 17	ccoo@uv.es
POLITÀCNICA DE VALÈNCIA	96 387 70 40	ccoo@upv.es
ALACANT	96 590 34 86	ccoo@ua.es
JAUME I DE CASTELLÓ	96 472 88 13	ccoo@nuvol.uji.es
MIGUEL HERNÁNDEZ, ELX	96 665 85 94	ccoo@umh.es

En aquest número hi apareixen dues fotografies de la concentració del dia 17 de gener per exigir l'aplicació del pla concília i la Llei d'Igualtat a l'Ensenyament.

T.E.
**PAÍS
VALENCIÀ**

La Revista T.E. del País Valencià se edita també en castellano. Esta edición la podéis consultar en nuestra página web: www.pv.ccoo.es/ensenyament. La encontraréis en el apartado: **Publicacions / Federació d'Ensenyament CC.OO.-PV / TE**, disponible desde el número 258 correspondiente al mes de diciembre de 2004

Coordina:

Ferran Garcia

Consell de Redacció:

María Ángeles Alonso, Maribel Belda, Fernando Casanova, Rafa Doménech, María Ángeles Gea, Alejandro Lorente, José Manuel Mora, Pep Lloret, Ramón Martínez, Pilar Paniagua, Pepa Ramis, Inma Sánchez, Paco Sellés, Luis G. Trapiello, Miguel Ángel Vera

Coordina l'edició en castellà:

Roberto Romero

Col·laboren:

Dolors Monferrer, Pep Durbán

Oficina de Promoció i d'Ús del Valencià de CC.OO PV:

Purín Morant / Eva Rico

Edita:

Federació d'Ensenyament de CC.OO PV
www.pv.ccoo.es/ensenyament

Impress en paper reciclat

DIPÒSIT LEGAL: M. 4406-1992
ISSN: 1131-9615

El Consell de Redacció de la T.E. del País Valencià, juntament amb l'Oficina de Promoció i d'Ús del Valencià de CC.OO.-PV, són responsables de les traduccions dels articles.

La Federació d'Ensenyament de CC.OO del País Valencià no s'identifica necessàriament amb les opinions exposades en els articles signats.

Manolo Picó
Secretari General
FE CCOO PV

8 de Març, continuem avançant

COINCIDEIX AQUEST 8 de Març amb la vigília de les eleccions generals polítiques que determinaran un nou poder legislatiu i un nou poder executiu. Aquesta coincidència ens permet reflexionar i valorar sobre les possibilitats que ofereix determinades polítiques a favor de la igualtat de gènere depenent de les propostes dels diferents partits.

Hem de dir amb claredat, que el govern que finalitza la seua legislatura ha estat a la altura de les demandes fetes des dels moviments socials tant sindicals, feministes com ciutadans per avançar en polítiques d'igualtat cap a la dona mitjançant canvis legislatius. Mesures de conciliació, de lleis contra les agressions contra la dona, la Llei d'igualtat, han permés tindre unes normatives que permeten des del marc legal situar una de les reivindicacions capdavanteres del moviment sindical: l'abolició de qualsevol discriminació contra la dona.

En aquests dies a més el Tribunal Constitucional ha declarat plenament constitucional la normativa de la Llei d'igualtat que obliga a determinada paritat les llistes electorals així com consells d'administració de les empreses.

Però de nou ens plantegem la mateixa pregunta: hem d'estar plenament satisfets del que hem aconseguit? Jo crec que no. Si el poder polític ha estat a la altura, correspon ara a la ciutadania i amb major responsabilitat al moviment sindical i a la resta dels moviments socials posar en pràctica les mesures necessàries per a promoure el rebuig d'actituds masclistes, d'agressió o homòfobes allà on intervinem sectorialment i també a casa nostra aplicant la paritat en totes les estructures i responsabilitats. Ho hem dit en altres ocasions; tenim la sensació que la violència de gènere no minora, malgrat tindre instruments legals poderosos. Alguna cosa més hi haurem de fer.

Hem de saber també que és la nostra responsabilitat impulsar en la negociació col·lectiva plans d'igualtat que

Si el poder polític ha estat a la altura, correspon ara a la ciutadania i amb major responsabilitat al moviment sindical i a la resta dels moviments socials posar en pràctica les mesures necessàries per a promoure el rebuig d'actituds masclistes, d'agressió o homòfobes

Tots els partits polítics tenen el dret i el deure d'expressar les seues propostes educatives, però allò que desitgem és que es propicie la voluntat d'arribar a pactes socials per l'educació

faciliten la promoció de les dones en càrrecs directius en tots els sectors educatius. Tant en la negociació de convenis col·lectius com en les pròximes negociacions amb patronals, universitats i Conselleries. No cal insistir, a les nostres mans està canviar l'estat de les coses. Voldríem per acabar aquest apartat dedicat al 8 de març, fer una denúncia del que ha passat aquestes últimes setmanes: l'ofensiva llançada contra un dret reconegut a les dones, el dret a decidir respecte a la voluntat de ser mares i quan. Aquest atac ha provocat que moltes dones que podrien acollir-se a l'actual llei per exercir-lo es senten amenaçades jurídicament. Caldrà per tant, arribar a fer l'esforç de nou i millorar la llei de l'avortament perquè continue servant per emparar aquest dret.

Sobre les eleccions que se celebraran el 9 de març voldríem recordar de nou el desig que en el debat polític l'educació quedarà el més lluny possible de l'enfrontament partidista. Tots els partits polítics tenen el dret i el deure d'expressar les seues propostes educatives, però allò que desitgem és que es propicie la voluntat d'arribar a pactes socials per l'educació en els quals la voluntat de destinar recursos suficients entre d'altres, siga un objectiu comú a exigir.

Finalment, hem volgut portar ací un recordatori del centenari de la matança de la Escuela Santa María de Iquique. Una repressió contra els treballadors del salnitre al Nord Gran Xilé. Un símbol del moviment sindical i que oportunament va ser de nou recordat en els anys setanta del segle passat pel grup Inti Ilimani en la Cantata de Santa María de Iquique. Ho recordem no sols per ser un símbol del moviment obrer sinó també per recordar que moltes vegades l'escola es converteix en protagonista i lloc de fets socials. L'escola, la institució més estesa al món també conté en si mateixa el motor de transformació social que dona l'educació.

Bon 8 de Març i bona participació electoral el 9 de març.

Maria José Liañes
Responsable Secretària de
la Dona Secció sindical
CCOO UPV

Lleis que ens donen suport. O no?

TOC! TOC!

—Qui és?

—Som nosaltres, les dones

—Quines dones?

—Les sotmeses, les maltractades, les ames de casa, les mares, les immigrants, les discapacitades, les feministes, les joves, les lesbianes, les professionals, les parades, les empresàries, les operàries, les assetjades laboralment i sexualment, les transsexuals, les sindicalistes, les polítiques, les prostitutes, les escriptores, les investigadores i **les que ja no estan perquè les han eliminat.**

—Què voleu?

—Volem reconeixement, respecte, que no s'atempte contra la nostra dignitat, igualtat d'oportunitats, la no discriminació laboral per ser mares ni per raó de gènere, volem formació, representació; volem prevenció, protecció, cap tipus de violència cap a nosaltres, fer-nos visibles, començant perquè se'ns incloga en el llenguatge tant oral com escrit, que deixi de ser sexista i monopolitzat pel gènere masculí.

HEM DE MOBILITZAR-NOS!!!

TOTES PODEM I HEM DE TROBAR EL NOSTRE LLOC EN LA SOCIETAT!!!

Encara que hi ha lleis que ens tenen en compte i ens donen suport, no hi ha un compromís real del seu compliment per part de la patronal i les administracions públiques. Per això, a l'hora de fer efectius els nostres drets sovint ens trobem amb una sèrie de traves i d'obstacles que dificulten enormement el poder gaudir d'allò que ens correspon i pel qual hem barallat durant tant de temps.

Les lleis que se suposa ens emparen són les següents:

- **Llei 39/1999 de conciliació de la vida familiar i laboral.** Comporta canvis legislatius en l'àmbit laboral (bàsicament ampliacions de drets) però que no van acompanyats de mesures de caràcter col·lectiu que faciliten el canvi de rols en la societat.

- **Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.** Una llei que no ha impedit que al llarg de 2007 es cometiera l'escandalosa xifra de 72 morts de dones per violència domèstica, un 4'35% més que l'any 2006, i que en aquest acabat d'estrenar 2008 ja hagen sigut assassinades 3 dones.

- **Llei 39/2006, de 14 de desembre de promoció de l'autonomia personal i atenció a persones en situació de dependència,** que ens dona suport econòmicament això sí, però que malgrat aquesta es continua mantenint el rol de cuidadores. Som nosaltres les que atenem a les nostres i als nostres majors.

- **Llei ORGÀNICA 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i d'homes,** amb la que es pretén aconseguir èxits igualitaris com l'accés, la promoció, la no discriminació laboral per ser dona, etc., però a la qual li falta credibilitat a l'hora d'implantar el seu obligat compliment en les empreses. Ens ho segueixen posant difícil.

En la Federació d'Ensenyament de CCOO PV no cesarem de treballar per l'exercici real de les lleis, controlant que es complisquen les clàusules que s'han incorporat als convenis col·lectius sobre igualtat d'oportunitats i assegurant l'establiment dels plans d'igualtat en les empreses.

Ens queda molt per a fer

MÉS SOVINT del desitjable, se senten alguns comentaris, fets amb lleugeresa indubtablement, sobre la no necessitat del Dia Internacional de les Dones. Argumenten, tals comentaris maliciosos, que ja hem aconseguit molts avanços que signifiquen haver arribat a la igualtat entre homes i dones... res més lluny de la realitat, precisament en aquest moment en què estem vivint un retrocés de les llibertats de les dones i una persecució, que creiem que estava superada, per part dels sectors més conservadors de la societat, capitanejats per la Jerarquia Eclesiàstica, a aquelles dones que fan ús d'un dret arrellegat en les lleis: **la seua possibilitat d'interrompre voluntàriament un embaràs, en els supòsits legalment reconeguts.**

Per això els comentaris a què al principi al·ludia, són maliciosos i amb un contingut clarament discriminatori. Sembla que una part de la societat es nega a acceptar la plasmació material d'allò que les lleis dicten: LA IGUALTAT.

No, **encara no som iguals les dones i els homes, i ací estan les dades objectives:** l'any passat 73 dones van ser assassinades quan intentaven fer ús de la seua llibertat i fugir de l'infern en què la seua vida s'havia convertit. En l'any acabat d'estrenar, i encara sense que gener s'acabe, ja són sis les dones salvatgement assassinades pels seus companys sentimentals.

És cert que **s'ha produït, en aquesta última legislatura, un avanç normatiu molt important.** La *Llei de mesures contra la violència cap a les dones*, aprovada el 28 de desembre de l'any 2004, i la més recent *Llei orgànica d'igualtat entre dones i homes*, són instruments efectius per a lluitar contra les discriminacions que només pel fet de ser dones, patim el 52% de la població, però està clar que les lleis no canvien les mentalitats. Aquestes només es canvien amb un lent procés educacional pel qual la ciutadania més jove comence a assimilar el concepte d'igualtat aplicat a tots els sers humans.

Quan parle de procés educacional, no em referisc a l'educació reglada impartida pel professorat. No, **ha de ser un procés més ampli en el qual hi haja un acord per part de totes les forces socials.** Ha d'haver-hi un nou acord social perquè es pugua superar l'anterior, en el qual els rols, els

papers, estaven adjudicats d'acord amb el sexe. No neguem la realitat, encara vivim en l'estructura d'aqueix acord social que establia unes diferències clares entre homes i dones, a pesar dels múltiples avanços que les dones hem aconseguit, seria negar l'evidència no admetre-ho però, quan dia a dia veiem com les dones tenen dificultats per a incorporar-se al mercat de treball, com les taxes de desocupació dupliquen les dels homes, com tenim una discriminació salarial de fins a un 30%, com se'ns impedeix arribar als llocs de presa de decisions... i molts exemples més ens reafirmem amb força en la necessitat d'aqueixos canvis.

El lema de CCOOPV: **«CCOOPV per una igualtat real»** pretén posar de manifest la **necessitat dels canvis en tots els àmbits socials, perquè tots estan relacionats** i encara que el nostre camp d'acció, continua sent el mercat de treball, som conscients que les dificultats que les dones troben en l'àmbit del que priva i en el seu entorn social més pròxim, incideixen en la seua situació laboral i viceversa.

Des d'aquestes línies, us anime, a totes i tots, a eixir al carrer en les manifestacions programades per a transmetre el nostre inconformisme amb les dificultats que les dones tenen només pel fet de ser-ho i reafirmar i aplanar un poc més, el camí cap a una societat més igualitària.

Gemma Marrahí

LES DONES PREMIS NOBEL DE LITERATURA (primera part)

Una unitat didàctica de visibilització d'escriptores de reconeguda trajectòria personal i professional

ALGUNES DONES escriptores han obtingut un reconegut premi per la seua tasca com és el Premi Nobel; les coneixem?

En aquesta unitat farem una aproximació a la seua obra; ens ocuparem de les tres primeres escriptores que, segurament, també són les més desconegudes. En properes unitats continuarem amb aquest recorregut.

ACTIVITATS:

Contesta les següents preguntes:

1. Des de quan existeixen els Premis Nobel?
2. De quantes matèries o disciplines creus que se'n lliuren?
3. En què consisteix exactament el guardó?
4. Podries dir el nom d'alguna persona que n'haja obtingut algun? Fes-ne un llistat i digues la matèria en la qual han excel·lit.
5. D'entre les persones que has citat, quantes són dones?
6. Coneixes alguna escriptora que haja obtingut el Premi Nobel de Literatura? I alguna altra dona que n'haja estat premiada en d'altres matèries?
7. Saps a qui li han atorgat l'últim Nobel de la pau?
8. Per què creus que hi ha persones premiades amb el Nobel que el rebutgen?

Els Premis Nobel

Els **Premis Nobel** van ser creats en el seu testament per Alfred Nobel, inventor de la dinamita. La seua funció és la de premiar les persones que han excel·lit al llarg de la seua vida en algun dels camps premiats.

La primera cerimònia de lliurament dels Premis Nobel es va celebrar en la Reial Acadèmia de Música d'Estocolm (Suècia) el 1901. El lliurament d'aquests es realitza el Rei de Suècia i, a més del seu prestigi, suposa una quantitat de 10 milions de corones sueques (un xic més d'un milió d'euros) i una medalla d'or. La finalitat d'aquesta suma és evitar les preocupacions econòmiques del guardonat perquè així puga desenvolupar millor els seus futurs treballs. Ara per ara, es fan dues cerimònies: al Norwegian Nobel Institute d'Oslo, on s'atorga el Premi Nobel de la Pau i a l'Stockholm Concert Hall, on s'atorguen la resta de guardons.

Els diversos camps en què es concedeixen premis són els següents:

- Física (decidit per la Reial Acadèmia Sueca de Ciències)
- Química (decidit per la Reial Acadèmia Sueca de Ciències)
- Medicina o Fisiologia (decidit per Institut Karolinska)
- Literatura (decidit per l'Acadèmia Sueca)
- Pau (decidit pel Comité Nobel Noruec del Parlament Noruec)

El lliurament dels Premis Nobel, excepte el de la Pau, es realitza el 10 de desembre de cada any (data aniversari de la mort d'Alfred Nobel), a Estocolm, Suècia. La cerimònia d'entrega del Premi Nobel de la Pau es realitza a Oslo, Noruega.

El Nobel de Literatura

El **Premi Nobel de Literatura** és un dels 5 premis específicament assenyalats en el testament del milionari suec Alfred Nobel. Segons les seues paraules, el premi

caldrà lliurar-lo cada any «a qui baja produït en el camp de la literatura l'obra més destacada, en la direcció ideal». La institució encarregada de seleccionar el guanyador o la guanyadora és l'Acadèmia Sueca (en suec, *Svenska Akademien*).

És un premi molt polèmic perquè de vegades es dona a autors o autores desconeguts o desconegudes mentre que d'altres de reconegut prestigi no l'han rebut com ara grans autors clàssics del segle XX: Marcel Proust, Lleó Tolstoi, Henrik Ibsen, Jorge Luis Borges o James Joyce, per esmentar-ne alguns. Igualment **grans escriptors han estat ignorades**: Mary Shelley (*Frankenstein*), Louisa May Alcott (*Donetes*), Edith Wharton (*La casa de l'alegria*), Virgínia Woolf (*La senyora Dalloway*), Djuna Barnes (*El bosc de la nit*), Carson McCullers (*El cor és un caçador solitari*), Jane Austen (*Orgull i prejudici*), Katherine Mansfield (*Festa al jardí*), Natalia Ginzburg (*Estimat Miguel*), Esgota Kristof (la trilogia d'*El gran quadern*, *La prova*, *La tercera mentida*), Gertrude Stein (*Quatre sants*)... Entre les novel·listes **que escriuen en espanyol** també n'hi ha que l'hagueren pogut obtenir com: Emilia Pardo Bazán (*La pedra angular*), Isabel Allende (*La casa de los espíritus*), Carmen Martín Gaité (*Cuentos de mujeres*), Ana María Matute (*Primera memoria*), Rosa Chacel (*Ida y vuelta*), Clara Obligado (*Salsa*), Angeles Mastretta (*Mujeres de ojos grandes*) i Almudena Grandes (*Modelos de mujer*). Per parlar només de novel·listes perquè **la llista es faria molt més extensa si parlem de poetes i poetesses**.

D'altra banda dos dels guanyadors rebutjaren rebre el premi: Borís Leoníдовich Pasternak en 1958 (sota una intensa pressió del govern soviètic) i Jean-Paul Sartre en 1964 (va al·legar que la seua acceptació implicaria perdre la seua identitat de filòsof).

Veus femenines reconegudes en la Literatura: Recorregut per la biografia i l'obra de les escriptores Premi Nobel de Literatura

Resulta significatiu el fet que el premi Nobel de Literatura, amb més de 100 anys d'existència, **només ha estat concedit a onze dones**. Probablement, les dones han de continuar lluitant per fer sentir la seua veu. Han guanyat el Nobel, en aquest ordre:

Selma Lagerlöf (*El meravellós viatge de Nils Holgerson*), el 1909

Grazia Deledda (*Elias Portolu*), el 1926

Sigrid Undset (*Kristin Lavransdatter*), el 1928

Pearl S. Buck (*La bona terra*), el 1932

Gabriela Mistral (*Tala*, *Prensa*), el 1945

Nelly Sachs (*Fuga i transformació*), el 1966

Nadine Gordimer (*Un hoste d'honor*), el 1991

Toni Morrison (*Beloved*), el 1993

Wisława Szymborska (*Final i principi*), el 1996

Elfriede Jelinek (*La central*), el 2004

Doris Lessing (*El quadern daurat*), el 2007

ACTIVITATS:

- Busca informació i completa la llista dels guardonats a partir de l'any 2000. Digues també alguna obra i almenys el país d'on són i la llengua en què escriuen.
- Creus que els Premis Nobel reconeixen per igual la tasca d'homes i de dones?
- Redacta una notícia de forma breu on comentes cada quants anys ha aconseguit una dona el Premi de Literatura. Què creus que passaria si dos anys seguits el guanyara una escriptora? Quin seria el titular en tots els mitjans de comunicació? Quantes vegades seguides l'han guanyat els homes?
- Penses que aquests guardons haurien de tenir en compte la literatura que s'escriu en les llengües minoritzades?

SELMA LAGERLÖF

Va nàixer a Marbacka el 1858 (Varmaland, Suècia) on morí el 1940.

Fou la primera escriptora sueca de fama universal i la primera en obtenir el Nobel de Literatura (1909). Nascuda en una família acomodada va veure com aquesta situació econòmica empitjorava amb el temps. Va patir displàsia en els malucs i això va fer que portara una vida sedentària que la va obligar a afavorir la seua afecció a la lectura. Ja als quinze anys en el seu *Diari* deixava veure que no li interessaven les feines domèstiques. Prompte va entendre que s'havia de mantenir ella mateixa i va decidir fer-se mestra. Durant els anys que exercí de mestra a Landskrona, va continuar escrivint poesia com feia en el temps d'estudiant. A Landskrona entre 1885 i 1895, a més a més, escrivia articles per al diari local i prompte es va interessar per qüestions socials i feministes com la discriminació de la dona. Serà Sophie Adlesparre, la principal figura feminista del moviment suec qui la convença per escriure prosa. Durant l'etapa primera en què féu de mestra de Primària d'una escola de xiquetes a Landskrona va conèixer la que seria la seua companya sentimental, Sophie Elkan, fins la mort d'aquesta. Els seus primers dos llibres **La saga de Gösta Berling** (1891), una recopilació de contes folclòrics de Varmaland reescrits per l'autora en una prosa lírica i **Lligams invisibles** (1894), una col·lecció de relats breus li crearen una sòlida reputació. A partir de 1895 es dedicà per complet a la literatura ja que la Corona li va concedir un estipendi anual a perpetuïtat.

Les seues obres, basades, en general, en històries i contes populars suecs, es caracteritzen per la naturalitat i la frescor. Els seus personatges són gent senzilla, que contribueixen que triomfe sempre el bé sobre el mal. Es nodreix d'un pòsit de tradició, llegendari i popular, teixit de realisme i fantasia i impregnat de moralisme.

Autora de gran quantitat de novel·les i narracions breus sobre la vida quotidiana i la història del seu país, el 1914 fou elegida membre de l'Acadèmia Sueca.

D'entre la seua obra es poden citar les novel·les **Jerusalem** (1901-1902), un conte sobre un moviment religiós en una apartada zona de Suècia, que desemboca en un èxode a Palestina; **La casa de Liliacrona** (1911) **L'exiliat** (1918) i la trilogia **L'anell dels Lowenskolds** (1925-1928). De les seues col·leccions de contes destaquen **D'una granja sueca** (1899) i **Follets i homes** (1915). **El fabulós viatge de Nils Holgersson a través de Suècia** (1907), el llibre més conegut mundialment,

fou un encàrrec que li feren les autoritats escolars per tal que escrigués un llibre de text per a totes les escoles on es contara la vida i la història de Suècia i que despertara en l'alumnat l'amor pel seu país. Així, el donyet recorre damunt d'una oca tot el país, vivint un munt d'aventures fantàstiques; perfecta combinació de realisme i fantasia optimista. També va escriure obres autobiogràfiques, com **Marbacka** (1922), **El nen donyet** (1930), i **El diari de Selma Lagerlof** (1932).

Feminista convençuda dedicarà gran part del anys 20 a lluitar pels drets de la dona (el 1911 havia escrit el **Discurs pels drets al sufragi femení**). Compromesa amb les llibertats durant la persecució nazi es dedicarà a ajudar escriptors i escriptores a amagar-se, eixir del país dominat o a lluitar contra la dictadura alemanya. Aconseguí un visat oficial suec per a la poetessa alemanya Nelly Sachs (destinada als camps d'extermini polonesos) i li salvà així la vida. Quan Finlàndia es va enfrontar en l'anomenada **Guerra d'hivern** a l'agressió soviètica, l'escriptora va donar la seua medalla d'or del Premi Nobel per tal que fos subhastada amb destinació al fons de la resistència finesa.

Se'ns dubte la seua vida i l'obra són mereixedores de conèixer. Hem volgut destacar una frase que sovint s'utilitza quan es parla d'aquesta escriptora que **va trencar molts estereotips**.

Cultura és allò que queda quan s'ha oblidat tot allò que s'ha après.

ACTIVITATS:

- Algunes de les obres de l'autora han estat dutes al cinema. En coneixes cap? També se n'han fet dibuixos animats; n'has vist?
- Fes un comentari on expliques el sentit de la frase final del text (*Cultura és...*).

GRAZIA DELEDDA

Cendres (fragment)

«Eren tots —diu— homes valerosos, hàbils, disposats a tot, que sabien menysprear la mort. ¿Creus potser que tots els bandolers són dolents? T'enganyes, filla meua, són homes que es veuen obligats a mostrar el seu valor, res més que això. El meu marit solia dir: En temps antics els homes anaven a la guerra, ara no hi ha guerres, i els homes continuen amb la necessitat de lluitar, per això s'exerciten

en actes de violència, rapinyes i altres excessos, no per fer mal, sinó per fer ostentació, siga com siga, del seu valor.»

(Adaptació de: *El Poder de la Palabra*
www.epdlp.com)

Grazia Deledda (n. Nuoro, Sardenya 1871 - † Roma, 1936). Escriptora italiana. Fou la segona dona en guanyar el Premi Nobel el 1926, Membre de l'Acadèmia Italiana d'Immortals, va escriure més de 30 novel·les i nombrosos contes i poemes.

Va assistir a classe fins a completar l'escola primària, però en ser de família acomodada (son pare, un petit terratinent amb títol de procurador, era aficionat a la poesia en el seu dialecte i animava debats literaris) tingué el privilegi de tenir un tutor que la va dirigir cap a l'estudi de l'italià i el francès. A causa de la seua educació irregular i de la seua inclinació juvenil pels fulletons de Sue, Dumas, Invernizio va tenir uns quants detractors entre els crítics, però en canvi, entre els escriptors, contà amb el suport de Giovanni Verga i Luigi Capuana.

Com a narradora s'encetarà amb uns relats publicats en la revista *L'última moda*, *Nell'azzurro* (*En el blau*), editada por Trevisani en 1890, pot considerar-se la seua primera obra d'èxit.

Les seues primeres obres oscil·len entre la narrativa i la poètica, destaca **Paisatges sards** (1896). En casar-se amb Palmiro Madiesani, funcionari del Ministeri de la Guerra a qui coneix en Càller en octubre de 1899,

l'escriptora es trasllada a Roma i després de la publicació d'**Ànimes honestes** i d'**El vell de la muntanya** (1900), a més de les seues col·laboracions en la revista *La Sardegna*, *Piccola rivista*, *Nuova Antologia*, la crítica comença a interressar-se per les seues obres.

En 1903 publica **Elias Portolu** que la consagra com escriptora i inicia una sèrie de novel·les i obres de teatre: **Fins al límit**, **Cendres**, **L'heura**, **Colombi e Sparvieri**, **Canyes al vent**, **L'incendi a l'olivar**, **El Déu dels vents**. (*Cendres* fou també una pel·lícula de 1916 interpretada por Eleonora Duse.) **La mare** (1920), explora la relació entre un sacerdot i la seua mare, a qui adora, mentre que **Cendres** (1904) tracta també d'una mare i el seu fill, encara que des d'un punt de vista diferent.

L'any 1926 fou guardonada amb el Premi Nobel de Literatura *per la seva inspiració idealista amb què escriu, per la claredat plàstica sobre la vida de la seva illa nadiua i per la comprensió profunda dels problemes humans generals*.

La narrativa de Grazia Deledda es basa en vivències poderoses d'amor, de dolor i de mort sobre les quals planeja el sentit del pecat, de la culpa i la consciència d'una inevitable fatalitat.

S'ha considerat que estava molt influenciada pel verisme de Giovanni Verga però també, de vegades, pel decadentisme, representant del qual és Gabriele D'Annunzio, a més de Lleó Tolstoi.

En les novel·les de Grazia Deledda sempre hi ha un fort vincle entre llocs i persones, entre els estats d'ànim i el paisatge, no debades hi ha estudis que fan una comparativa amb les obres de Víctor Català i Emilia Pardo Bazán.

Cósima, publicada de manera pòstuma, ve a ser unes petites memòries en les quals es contenen els primers anys de vida de l'autora, la seua relació primerenca amb la literatura i les seues primeres passes com a escriptora.

ACTIVITATS:

15. Feu un debat a partir del text que apareix al començament (el fragment de **Cendres**). Ha canviat molt el paper de l'home en l'actualitat respecte al passat? Hi estàs d'acord amb l'autora? El debat pot ser amb tot el grup de classe. En acabar escriu les conclusions a les quals heu arribat.

SIGRID UNDSET

Kalundborg, Dinamarca, 1882 - Lillehammer, 1949. Escriptora noruega distingida amb el Premi Nobel de literatura en 1928. La seua vida es determinant per comprendre la seua obra. La mort del seu pare, quan era una nena, va deixar la família en una precària situació, així que en complir l'edat requerida, deixà els estudis i començà a treballar en una oficina per mantenir sa mare i la seua germana, i, per la nit escrivia. Pertany per dret propi a aquella primera generació de dones emancipades (en certa manera), que percebien un salari pel seu treball.

Decidida a fer realitat el seu somni de convertir-se en pintora, se n'anà a Roma, on va conèixer un pintor noruec, amb qui es va casar poc després. El seu matrimoni no va contribuir a millorar les coses, ja que es trobà que s'esperava d'ella com a dona casada que supeditara el seu talent al del seu marit; de fet, fou obligada a deixar de pintar quan va nàixer el seu primer fill. Les crisis que va atravesar la parella acabaren en un dolorós divorci que, la va deixar una altra vegada al càrrec d'una família. Víctima de l'etern dilema femení —entregar-se a la vida laboral o a la familiar— va optar per una solució de compromís: tenir cura dels nens durant el dia i reservar els diumenges i les nits per a les seues tasques literàries. Açò la va fer ser conscient de quina era realment la situació de la dona «moderna», de forma que decidí prendre part activa en els moviments de debat polític i social en favor de la dona. El 1940 s'exilià als Estats Units, on va col·laborar activament amb el moviment antinazi. Tornarà a Noruega el 1945, acabada la II Guerra Mundial.

Va publicar la seua primera obra el 1907: **La senyora Martha Oulie**, la seua protagonista reconeixia públicament la seua infidelitat des de la primera frase del llibre, cosa que provocà una enorme polèmica en la societat del

seu temps, més encara si tenim en compte que es tractava d'una novel·la «de matrimoni». Altres obres seues que tractaven dels problemes de la dona treballadora foren **Jenny** (1911) i **Les dones sàvies** (1914).

La trilogia **Cristina, filla de Lavrans** (una de les obres més conegudes de l'autora *Kristin Lavransdatter*) va proporcionar a Undset el Nobel de literatura i un lloc entre els millors escriptors i escriptores de la novel·la històrica. Es tracta d'un llibre que és molt més que una novel·la històrica. És fruit d'un descobriment fonamental en la vida i l'obra de Sigrid: el descobriment del cristianisme i, més concretament, de la providència divina i el seu joc amb la llibertat dels éssers humans. En concloure la redacció d'aquest llibre, Sigrid és rebuda en l'església catòlica. Això fou el 1924, i l'escriptora té 43 anys.

Cristina, filla de Lavrans (consta de tres volums —prop de mil pàgines—, que abasten la vida d'una dona noruega del segle XIV). Des de Dostoievski que no trobem en la història recent de la literatura una aproximació tan poderosa com la que fa Undset a temes com la culpa, l'amor, la filiació, l'odi, el matrimoni, la fe, la maternitat, la Providència i la llibertat.

Undset, que ja havia lliurat combats pels drets de la dona, ara defensarà la llibertat religiosa, i acaba per assumir una apologia de l'església catòlica. Durant anys no parerà de batallar en foros públics de debat. Són els anys —1920-27— de més producció literària: a la saga de Cristina es suma la de **Olav Audunsson**, un monumental relat en quatre volums.

L'esbarzer en flames (fragment):

«La guerra i els anys següents a aquesta em confirmaren els dubtes que jo tenia respecte a les idees en les quals havia estat educada; vaig començar a pensar que el liberalisme, el feminisme, el nacionalisme, el socialisme, el pacifisme fracassarien, perquè s'obstinaven a no considerar la natura humana tal com ella és en realitat. Partien del supòsit que el gènere humà havia de progressar, i esdevenir alguna cosa diferent d'allò que era. Jo, que m'havia alimentat de prehistòria i d'història, no creia gran cosa en el progrés.»

Adaptació del text que apareix en **El Poder de la Palabra**, www.epdlp.com

ACTIVITATS:

16. Completa la informació sobre l'obra de Sigrid Undset.
17. Explica el text final. Quina transformació està patint el personatge?

ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES I PEDAGÒGIQUES PER AL PROFESSORAT

Objectius Generals:

- Conèixer el guardó del **Nobel**.
- Conèixer el **Nobel de Literatura**.
- **Visibilitzar** les dones escriptores que han obtingut aquest guardó al llarg de tota la seua història.
- Conèixer la biografia de cadascuna d'elles.
- Conèixer les seues obres més importants.

Nivell: 4t. ESO i Batxillerat

Temporització: dues sessions

Metodologia i informació complementària

Per contestar les **preguntes prèvies** en serà suficient la lectura del primer paràgraf sobre **Els Premis Nobel**. No obstant això, a continuació donem una mica més d'informació.

Caldrà fer veure que en realitat no en coneixem gaire de persones distingides amb aquest premi i sobretot l'alumnat ha d'adonar-se que on més buits té és en respondre la pregunta sobre les dones que n'han obtingut algun i més encara, sobre les escriptores premi Nobel, objecte d'aquesta unitat.

Els Premis Nobel es concedeixen cada any a persones, entitats o organismes per les seues aportacions extraordinàries realitzades durant l'any anterior en els camps de la Física, Química, Fisiologia i Medicina, Literatura, Pau i Economia. Atorgats per primera vegada el 10 de desembre de 1901, els premis estan finançats pels interessos devengats d'un fons en fideïcomís contemplat en el testament del químic, inventor, filantrop suec Alfred Bernhard Nobel. El Nobel de Literatura, es lliurat per l'Acadèmia d'Estocolm. A més d'una retribució en metàl·lic, el guanyador o la guanyadora del Premi Nobel rep també una medalla d'or i un diploma amb el seu nom i el camp en què ha aconseguit la distinció. Els jutges poden dividir cada premi entre dos o tres persones, ara bé, no està permès repartir-lo entre més de tres. Si es considerara que més de tres persones mereixen el premi, es concediria de forma conjunta. El fons està controlat per un comitè de la Fundació Nobel, compost per sis membres en cada manament de dos anys: cinc elegits pels administradors dels organismes contemplats en el testament, i el sisè nomenat pel Govern suec. Els sis membres seran ciutadans suecs o noruecs.

Entre totes les convocatòries al llarg de 106 edicions **només 34 dones (incloses les escriptores) han rebut algun premi**. Aquestes xifres ho diuen tot per sí soles. La discriminació vers la dona al llarg de la història de la humanitat torna a ser palesa un cop més en la Literatura i en els premis literaris en general.

Enguany el Nobel de la Pau s'ha concedit a l'organisme intergovernamental dedicat a la lluita pel canvi climàtic (IPCC), fundat el 1988, que depèn de les Nacions Unides, i a l'exvicepresident dels Estats Units, Al Gore, autor del documental sobre el canvi climàtic «Una veritat incòmoda».

*L'objectiu de la pregunta 8 és fer veure que **no totes les persones guardonades han estat d'acord en l'atorgament** i per tan en l'acceptació del premi, de vegades per motius personals i d'altres per circumstàncies polítiques, **hi ha hagut personalitats que no l'han acceptat**. Encara que siga el Nobel pot provocar rebuig.*

Pel que fa al llistat del Premis Nobel de Literatura a partir del 2000 han estat guanyadors o guanyadores:

- 2001 **V.S. Naipul**, Trinitat i Tobago/ Regne Unit; anglés (*Semillas mágicas*)
- 2002 **Imre Kertész**, Hongria, hongarés (*Sense Destí*)
- 2003 **John Maxwell Coetzee**, Sudàfrica/Austràlia; anglés (*Els pilars de la terra*)
- 2004 **Elfriede Jelinek**, Austria: alemany (*La professora de piano*)
- 2005 **Harold Pinter**, Regne Unit, anglés (*La festa d'aniversari; L'habitació*)
- 2006 **Orhan Pamuk**, Turquia; turc (*El llibre negre*)
- 2007 **Doris Lessing**, Regne Unit, anglés (*El quadern daurat*)

Respecte a les activitats de **Selma Lagerlöf** cal dir que són diverses les obres que s'han portat a la gran pantalla; en podem destacar la primera obra **La saga de Gösta Bering** que fou dirigida per Nauritz Stiller i protagonitzada per Greta Garbo el 1924. D'altra banda **El Carreter** fou portada al cinema per Víctor Sjöström el 1921, hui encara és considerada una de les millors pel·lícules sueques de tots els temps.

La senyora Marta Oueli (1907), Jenny (1911)*, La llegenda del rei Artur i els cavallers de la Tava Redona (1915)*, Les verges prudentes (1918)*, Un punt de vista de dona (1919)*, Cristina, filla de Lavrans (1920-1922)*, Núvols de primavera (1921)*, Olav Audunsson (1924-1927)*, Lesbarzer en flames [Onze anys] (1934)*, Norske Helgner [Saga de sants nòrdics] (1934)*, Madame Dortbea (1939)*, Caterina de Siena (1951).* Són les obres més rellevants de Sigrid Undset.

Pel que fa a la bibliografia i pàgines d'internet consultades apareixeran en la propera unitat (òbviament per manca d'espai en aquesta).

Paula Salom
Ensenyament Públic

El treball internivell com a metodologia coeducativa

EL PASSAT 17 de gener de 2008 va tenir lloc l'acte de lliurament dels Premis 2007 a la coeducació. D'entre els premiats, el segon premi de la modalitat A: Infantil i Primària, va ser atorgat al projecte: «*El treball internivell com a metodologia coeducativa*» elaborat pel claustre de professores del curs escolar 2006/2007 d'educació infantil del CP Verge del Remei de Castelló de Rugat.

Les autores d'aquest projecte (**Esther Sapena Peiró, Maite Margarit Pérez, Laura Miret Moncho i Paula Salom Palomares**) vàrem prendre la decisió de presentar-lo a la convocatòria dels Premis com una experiència coeducativa portada a terme a les nostres aules i justificada per diverses raons.

Primerament, la posada en pràctica d'aquesta metodologia de treball (el treball internivell en l'educació infantil) que va venir expressada amb **el Projecte anomenat «Princeses i castells» ens va permetre treballar la coeducació, la interrelació entre l'alumnat, la interrelació amb les famílies** i amb diferents institucions, la solidaritat, el respecte, l'acceptació de les diferències personals, etc., constituint així la base d'una educació que tracta igual tots els xiquets i les xiquetes independentment del seu sexe, religió, raça, edat o ideologia.

D'aquesta manera, aconseguírem que els diferents nivells educatius del segon cicle d'educació infantil (3, 4 i 5 anys) aprengueren els mateixos coneixements (sempre adaptant-los a les característiques i condicions de cada grup), compartiren i visqueren les mateixes experiències, aprengueren els uns dels altres, s'ajudaren mútuament, decidiren coses de manera conjunta... respectant, en tot moment, els interessos, les motivacions, les opinions i les decisions de la resta dels companys i de les companyes. Per tant, estem parlant d'una experiència en la qual tractàvem de convertir les

diferències basades en la dominació en el **reconeixement de les diferències basades en el respecte**.

D'altra banda, i fent un xicotet anàlisi de la societat actual, podríem atrevir-nos a dir que, malgrat que sembla que tots i totes som tractats igual, el dia a dia de la nostra vida moltes vegades ens indica el contrari, ja que continuament podem observar escenes quotidianes marcades per diferències de sexe, de raça, d'ideologia... Per tal de regular aquesta situació, nosaltres **ensem que l'escola pot ser un pilar fonamental des del qual podem lluitar per un futur més just**, més igualitari i, en definitiva, millor per a tots i totes, així doncs, la nostra metodologia de treball que vàrem dur a terme en el nostre projecte es basava, fonamentalment, en treballar la coeducació i la diversitat per tal de pal·liar, en el nostre alumnat, aquesta situació.

A més a més, creiem que totes aquelles estratègies coeducatives que l'escola pugua aplicar són molt importants ja que tenen present un dret que tenim totes les persones i és que «Tots els ciutadans són iguals davant de la llei sense que pugua prevaler cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social». L'escola, per si sola, no pot canviar les condicions de socialització, malgrat que la seua intervenció és un factor important per tal de reduir-les.

D'aquesta manera, allò que nosaltres preteníem amb la nostra metodologia de treball, era que **tots els xiquets i les xiquetes foren tractats amb la mateixa atenció i tingueren el mateix protagonisme** en les activitats diàries a l'escola; per tal que, quan aquests i aquestes siguen grans i estiguen fora del sistema educatiu, actuen davant de la societat amb aquesta filosofia, ja que les persones aprenen qui són, què són i com són segons la manera en què són tractats.

RESSENYA

Incorporem el lila al currículum educatiu

Rosalía Salcedo
Ensenyament Públic

LA PUBLICACIÓ recull les **ponències de sis dones realitzades en les VI Trobades de les secretàries de la Dona de la Federació d'Ensenyament de CCOO**. Les sis, responen a tres interrogants, per què l'absència de la dona en les Ciències i en les Arts? Quin tipus de sabers es transmeten a l'alumnat en el sistema educatiu? Com fer palesa la presència de les dones en els programes oficials?

La seua lectura enriqueix en qüestionar el currículum oficial ara per ara androcèntric en fer invisibles les aportacions de les dones en el camp científic i en la societat. Al mateix temps, ens ofereixen propostes didàctiques de com incorporar les aportacions de les dones en les diferents àrees de coneixement.

La ponència de **Cristina Garcia** analitza les diferents **concepcions de treball** a través de la història i com la inclusió del treball domèstic no remunerat en el funcionament de les economies dels països implica

entre un 30% i un 50% del PIB, malgrat que aquest tipus de treball encara està majoritàriament a les mans del sexe femení.

Beatriz Porqueres rescata i **visibilitza la dona com a artista**, com a creadora, al llarg de la història de l'art.

Xaro Nomdedeu mostra l'eficàcia pedagògica i integradora dels **recursos domèstics** a l'aula de matemàtiques.

Laura Freixas constata la **discriminació de les dones** en el camp literari.

Carmen Heredero partint de la tesi que la llengua no és sexista, sinó l'ús que els parlants en fem, ens ofereix alternatives d'ús per **fer visible la realitat** de les dones.

Nuria Solsona introdueix en la classe de **química** els sabers de les dones amb la intenció de revaloritzar-los i donar-los prestigi social.

Esperem que amb la lectura *Incorporem el lila al currículum educatiu* siguem més els docents que ens llancem en la tasca de realitzar pràctiques coeducatives a les aules.

Experiències coeducatives

Xelo Valls amb la col·laboració de Lola Garcia (cap d'estudis de l'IES Jorge Juan) i Jose M. Garzón (professor de manteniment de vehicles)

Xelo Valls
Secretaria General
Comarques del Nord

LA GEOGRAFIA valenciana té exemples de pràctiques coeducatives a molts dels centres de primària i secundària, sens dubte. Visibilitzar algun d'aquests projectes o pràctiques és un deure nostre per tal de donar a conèixer tant iniciatives com accions que s'estan portant a terme.

Una d'aquestes és el projecte que durant, almenys, el curs passat es va portar a terme a l'**IES Jorge Juan del Port de Sagunt** i que els ha merescut el primer premi de la convocatòria que el Consell Escolar Valencià va fer per a projectes, experiències i materials coeducatius. Edició 2007.

IGUALTAT I EQUILIBRI DE GÈNERE ALS ÀMBITS ESCOLAR I LABORAL

El lliurament d'aquest premi es fa públicament el dia 17 de gener de 2008.

Aquest projecte constava de dues fases. Una d'aquestes estava immersa en les activitats d'investigació d'un projecte d'iniciativa comunitària EQUAL:

PROFESION@L: EQUILIBRI DE GÈNERE EN L'ESPAI EUROPEU

Aquest projecte es planteja aconseguir la diversificació professional mitjançant la promoció de la diversitat de gènere en els perfils professionals i l'aplicació de la transversalització de gènere (transversalitat) en els itineraris formatius d'inserció laboral. Les entitats col·laboradores són: la Universitat de València (estudi general), la Universitat Politècnica de València, la Conselleria d'Educació, CCOO-PV, l'Institut d'Economia Pública, el Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de la CV i el Col·legi Oficial de Psicòlegs de la CV.

Descripció de les característiques del centre

L'IES Jorge Juan és un Institut d'Ensenyament Secundari de titularitat pública que depèn de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport de la Generalitat Valenciana. Es troba ubicat a la comarca del Camp de Morvedre, al terme municipal de Sagunt, a la carretera que va des del nucli urbà de Sagunt a Port de Sagunt. És a dir, l'institut es troba fora del nucli urbà, entre dos nuclis de població.

L'alumnat que té l'institut procedeix fonamentalment del Port de Sagunt i de Sagunt però acull també alumnat de la comarca del Camp de Morvedre i alumnes de les províncies de València i Castelló (el municipi és limítrof entre ambdues províncies) que cursen, sobretot, estudis de cicles formatius de grau mitjà i superior.

En l'actualitat, el centre té aproximadament un 65% de l'alumnat que cursa estudis de formació professional, un 25% són alumnes de l'ESO i un 10% alumnes de batxillerat.

Projecte «Igualtat i equilibri de gènere en els àmbits escolar i laboral»

Són molts els anys recorreguts i abundant allò que s'ha desenvolupat en aquest centre en matèria de coeducació i d'igualtat de gènere.

La primera part del projecte que van presentar és un recopilatori del treball desenvolupat pel professorat de l'IES Jorge Juan al llarg dels anys en matèria de coeducació. Han sigut projectes i/o experiències anuals al voltant de la celebració dels dies commemoratius de la dona (8 de març) i contra la violència de gènere (25 de novembre). Aquests dies han sigut l'argument utilitzat per a la planificació i l'exercici d'activitats i actes orientats a la coeducació i han generat, lògicament, alguns materials que han permès dur a terme allò que s'havia programat.

Podem afirmar que, actualment, la coeducació o l'educació en igualtat és una matèria consolidada en l'Institut Jorge Juan: forma part del Projecte educatiu de centre, es treballa en cada curs escolar i és un contingut clar i desenvolupat en les activitats de centre.

La segona part del projecte té a veure amb el desenvolupament, en els dos últims cursos acadèmics, del Programa Profesion@l, un programa dirigit precisament a sensibilitzar sobre l'existència d'estereotips en professions que requereixen formació universitària o professional i contribuir a eliminar entre l'alumnat i el professorat visions i/o actituds preconcebudes. Aquest programa és un projecte europeu desenvolupat dins de la iniciativa EQUAL i impulsat i dirigit per la Universitat de València.

En el seu moment, l'Institut va considerar apropiada i interessant la participació en aquest programa i, dos anys després, l'experiència val la pena i creiem que és important que s'arregle i es desenvolupe en aquest projecte.

El Projecte que vam presentar a la Conselleria recull aquestes dues parts abans esmentades, i li donem nom. **Amb el títol «d'Igualtat i equilibri de gènere en els àmbits escolar i laboral»** s'ha pretès englobar dos elements que van necessàriament units: l'educació i la formació (el món escolar) per al desenvolupament de la vida adulta i plena (el món laboral). Dos elements que en l'IES Jorge Juan es fonen i entremesclen per la seua doble faceta de formació de persones i de professionals.

Amb aquesta finalitat **es va fer participar alumnat de cicles formatius masculinitzats (família d'automoció) i feminitzats (família sanitat)**. També hi van participar alumnat de batxillerat, que després optarà a carreres més masculinitzades o més feminitzades.

Un dels participants en el projecte ha sigut José Manuel Garzón, professor de la família d'automoció. El projecte li ha portat descobriments i sorpreses.

La meua reflexió com a participant del projecte

La direcció del centre ens van proposar a mi com a tutor i al meu company (professor de manteniment de vehicles com jo) per participar al projecte, ja que els nostres alumnes havien sigut seleccionats, per a un treball de la Universitat de València, sobre un estudi, de perquè hi ha una sèrie d'especialitats majoritàriament per a homes o dones (dins del projecte Equal Profesion@l.) I hi vam accedir.

Tant nosaltres com els alumnes al principi teníem una idea un poc equivocada, que va anar canviant al llarg del desenvolupament dels qüestionaris i treballs. Van eixir coses com que els homes no fan res a casa, només que treballar, i també els problemes de la dona en la vida laboral, la doble jornada... Encara que sembla que açò està canviant, **encara continuen quedant tòpics com el salari menor per a una dona en un lloc d'igual responsabilitat que un home o l'ascens en un treball**, que per a les dones sempre és més difícil i limitat (sostre de vidre).

Però la sorpresa va ser quan ens van ajuntar amb la família

de sanitària, que són la majoria xiques. L'intercanvi va ser ric i les conclusions boniques: no havia d'haver cap problema en triar unes o altres especialitats a l'hora d'estudiar o treballar. El que comentaven és que **hi havia falta d'informació de moltes especialitats**, a les quals no han optat no perquè no volien, sinó per la pressió en les seues cases a triar un tipus d'estudi o un altre. La pressió social i els estereotips segueixen vigents, clar.

En veure en els alumnes la seua gran participació, ha sigut per a mi un gran projecte, el qual els ha fet almenys pensar.

Aquest tipus de programes s'haurien de realitzar en tots els centres, si volem que la discriminació sexual s'elimine progressivament, ja que els estudiants d'avui seran els futurs pares i mares, i qui hauran de transmetre als seus fills i a les seues filles una major tolerància i respecte.

Una salutació a les meues companyes i als meus companys, perquè sense la seua col·laboració no hauria sigut possible aquest projecte.

La doble presència

M.ª Ángeles Gea
Secretària Salut Laboral
FE CCOO PV

PER EXPLICAR què és la doble presència i com afecta la nostra salut coneguem el cas de Pepa.

Pepa és professora d'un institut del País Valencià, és casada i té dos fills de 5 i 12 anys. A més, recentment, sa mare de 78 anys s'ha traslladat a viure amb ella perquè té principi d'Alzheimer i necessita cures especials.

El seu marit treballa com a autònom i arriba a casa, de dilluns a divendres, a l'hora de sopar i els dissabtes treballa mig dia.

Quasi totes les tasques domèstiques quotidianes recauen sobre Pepa: netejar la casa, posar rentadores, planxar, fer el sopar, ajudar els xiquets a fer els deures, portar-los a les activitats extraescolars, planificar la compra, portar-los al metge quan estan malalts, etc. I ara, a més, ha d'encarregar-se de sa mare!

Les seues relacions socials s'han anat reduint cada vegada més, a penes veu les seues amigues, ja no pot ni tan sols prendre un cafè amb les seues companyes i companys de l'institut perquè aprofita aqueixa estona per a fer la llista de la compra o organitzar-se la seua agenda. No té tampoc temps per a dedicar-se a allò que fins fa alguns anys era el seu *hobby* favorit «escriure contes». **Ella diu no tindre temps per a viure perquè la vida li viu a ella.**

Pepa se sent desbordada, té dificultats per a agafar el son, ha augmentat el consum de tabac, està irritable, sovint se sent cansada, té freqüents cefalees...

El seu alumnat també s'ha vist afectat per aquesta situació perquè Pepa abans preparava les seues classes amb molt de cura,

era molt creativa i contínuament estava motivant el seu alumnat. El seu lema era «**EDUCAR ÉS COMUNICAR-SE AFECTIVAMENT**». Ara, a penes li queda temps per preparar-se la classe i ha recorregut a una metodologia pedagògica més convencional.

Pepa, encara sense saber-ho, **és una de les moltes dones que està exposada al risc de la doble presència**. Es denomina doble presència, terme que va introduir **Laura Balbo** a la fi de la dècada dels 70, al fet que recaiguen sobre una mateixa persona al mateix temps la necessitat de respondre a les demandes del treball domesticofamiliar i a les demandes de l'activitat laboral retribuïda.

Però ara Pepa té una oportunitat per a fer visible la seua problemàtica perquè **la Conselleria d'Educació identificarà, localitzarà i avaluarà el risc psicosocial de la doble presència** com a pas previ per a aconseguir mesures preventives encaminades a combatre aquestes situacions.

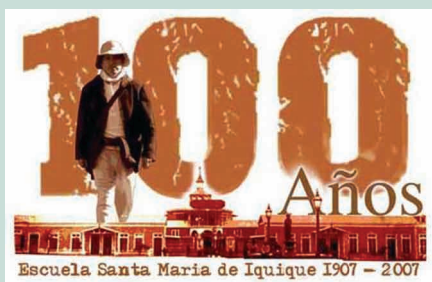
El mètode d'avaluació que ha triat la Conselleria d'Educació, igual que algunes de les Universitats del País Valencià, i que **va ser proposat per CCOO** i liderat per ISTAS, és l'ISTAS CoPsoQ. Aquest mètode és vàlid, fiable i té una base social i científica contrastada. A més, està basat en la participació i és sensible a les desigualtats entre gèneres.

Transformar la realitat social i laboral no és una utopia, és una cosa possible i, per això, **en la FE de CCOO PV sempre hem lluitat activament perquè es tinga en compte la perspectiva de gènere** en avaluar els riscos psicosocials de manera que s'incloga aquesta com a unitat d'anàlisi, s'avalue la doble presència i es garantisca la participació de les dones en els processos d'avaluació de riscos.

100 anys de la Matança de l'Escola Santa María d'Iquique

Ferran Vicent Garcia
Secretari de Comunicació

LA MATANÇA de l'Escola Santa Maria d'Iquique fou una carnisseria comesa a Xile el 21 de desembre de 1907. Foren assassinats un nombre indeterminat de treballadors del salnitre que es trobaven en vaga general, mentre s'allotjaven en una escola Santa Maria del port d'Iquique. La vaga, provocada per les condicions de treball míseres fou reprimida pel govern del president Pedro Montt.

Els jaciments de salnitre es trobaven en meitat de la pampa xilena. En aquesta zona treballaven prop de 40.000 operaris i la mina en les mines era extraordinàriament dura. Les empreses exercien un control ferm la qual cosa duïa a un alt grau de vulnerabilitat dels treballadors davant de les arbitrietats dels propietaris.

A principi del segle xx els obrers manifestaven les seues queixes a les oficines salnitreses, però els governs parlamentaris eren poc inclinats a intervenir en les nego-

ciacions entre empleats i treballadors, però aquesta deixadesa era solament aparent i tendien a considerar els moviments a gran escala com a rebel·lions incipients.

El 10 de desembre de 1907 es va iniciar una vaga general i tal com avançava s'anaven unint pampinos de forma que per al 21 de desembre es calcula que eren entre 10.000 i 12.000 els obrers en vaga a Iquique. Per la seua banda els patrons es negaven a negociar mentre els obrers no reanudaren les seues activitats.

Ordres oficials des de Santiago determinaven que els vagues abandonaren la plaça i l'escola per tornar a la feina. El 20 de desembre fou declarat l'estat de setge i es van suspendre les llibertats constitucionals.

El 21 de desembre de 1907 el general Roberto Silva Renard, juntament amb el coronel Ledesma, informaren a les 14.30 hores als dirigents del comitè de treballadors que si no eixien de l'edifici obririen foc contra ells. Malgrat la reiteració de les amenaces un petit grup de treballadors va abandonar la plaça.

A l'hora assenyalada —les tres i mitja de la vesprada— es va disparar contra les persones que es trobaven al terrat de l'escola, que caigueren morts a la primera descàrrega. La gentada es va llançar sobre la tropa i es va reprendre el foc amb l'afegit de les metralladores. La tropa va entrar disparant amb les metralladores pels patis i per les classes, matant al tall sense reparar en les demandes de clemència de nens i dones. Els supervivents foren duts a la pampa on es va instal·lar un règim del terror.

La xifra més acceptada de víctimes mortals és prop de 2.200. Tot i que ningú no dubta de la gran magnitud de la matança i val a dir que el govern de l'època va ordenar que no s'expediren els certificats

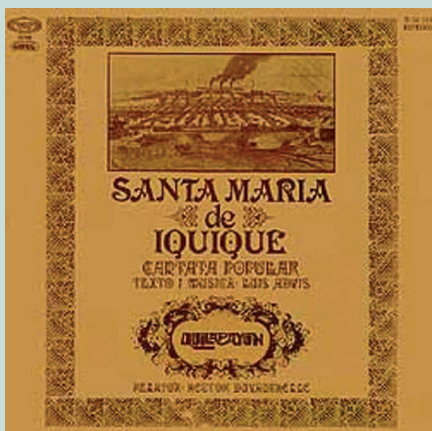

de defunció i els morts foren enterrats en una fosa comuna. Aquestes restes han sigut exhumades per ordre del govern de la presidenta Michelle Bachelet amb motiu del centenari de la matança per dipositar-los en un monument commemoratiu.

Nosaltres volem unir-nos a la commemoració d'un fet tràgic i crucial en la lluita obrera que afectà per igual a treballadors i treballadores de diverses nacionalitats en agraïment al fet que gràcies a aquells esforços i de molts altres, les lluites continuen però podem gaudir avui d'una consideració i d'uns resultats ben diferents amb costos molt menors.

Retem homenatge a totes les persones que participaren d'aquesta lluita recomanant que torneu a escoltar la «Cantata de Sta. Maria de Iquique» de Luis Advis interpretada per Quilapayún i la visita a la pàgina web d'homenatge

<http://www.centenariosantamaria.cl>

8 de
març

VESTEIX EL CENTRE DE LILA

El 8 de març de 1908, treballadores del sector tèxtil de la fàbrica Cotton de Nova York es van declarar en vaga per reivindicar millores en les seues condicions de treball. Davant la negativa del patró a atendre les seues reivindicacions, es van tancar a la fàbrica. Al cap de poc, es va declarar un incendi a la factoria i totes les treballadores van morir.

L'any 1910, durant la II Conferència de Dones Socialistes, es va decidir proposar el 8 de març com a data per reivindicar els drets de les dones.

La simbolització mitjançant el color lila de la lluita feminista es deu a que aquest era el color de les peces de roba amb les quals aquelles dones estaven treballant.

ACTIVITATS que poden realitzar-se al centre per fer visible la situació de discriminació de les dones i la lluita per la igualtat

Introducció del tema en tots els cursos, utilitzant la tutoria o una àrea, debatent textos o notícies.

Exposició d'objectes artístics —treballs, manualitats, artesanía...— realitzats per les mares o àvies de l'alumnat del centre.

Exposició de dibuixos i cartells realitzats per l'alumnat, sota el tema «compartim la vida, compartim els treballs» o qualsevol altre al voltant de la igualtat d'oportunitats entre els sexes.

Concurs artístic-literari amb aquest mateix lema o un altre.

Realització d'una gran banderola lila: Cada persona del centre aporta un tros de roba d'aquest

color que es va cosint en el pati del centre.

Penjada de banderoles liles en totes les finestres dels centres.

Taula rodona amb participació de noies del centres, mares, professors...

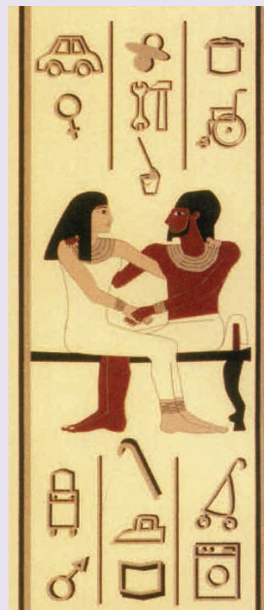

Confecció d'un gran raïm de color lila, en el cada gra represente una dona important per la seua contribució social a favor de les dones (literates, científiques, compositoras, artistes, esportistes...) lluitadores pels drets de les dones...

Qualsevol altra activitat que faça visible les dones, que qüestione la seua situació de discriminació i reivindique la igualtat.

Treballem per la igualtat!!!

Repartir el treball, compartir la vida

**repartir les criatures,
compartir el futur
repartir la gent gran,
compartir l'experiència
repartir la cuina,
compartir l'alimentació
repartir la neteja,
compartir la higiene
repartir la llar,
compartir la comodat
repartir els serveis,
compartir la seguretat
repartir el benestar,
compartir la salut
repartir el descans,
compartir l'alegria
repartir el temps,
compartir la llibertat
repartir l'oci,
compartir la diversió
repartir la producció,
compartir la riquesa
repartir la iniciativa,
compartir la responsabilitat
repartir l'educació,
compartir la cultura
repartir l'energia,
compartir el món
repartir l'amor,
compartir la felicitat**